

De danske farvande – Et fuglehotspot i verdensklasse

Hans Meltofte
Dr. scient., Dansk Ornitologisk Forening

10-12
millioner
vandfugle
gæster hvert
år Vadehavet
i Danmark,
Tyskland og
Holland

Fx i gennemsnit
77.000 islandske
ryler om foråret
bare i den danske
del af Vadehavet

Eller i
gennemsnit
160.000
almindelige
ryler om
efteråret ...

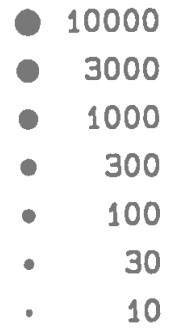
... og
52.000
pibeænder

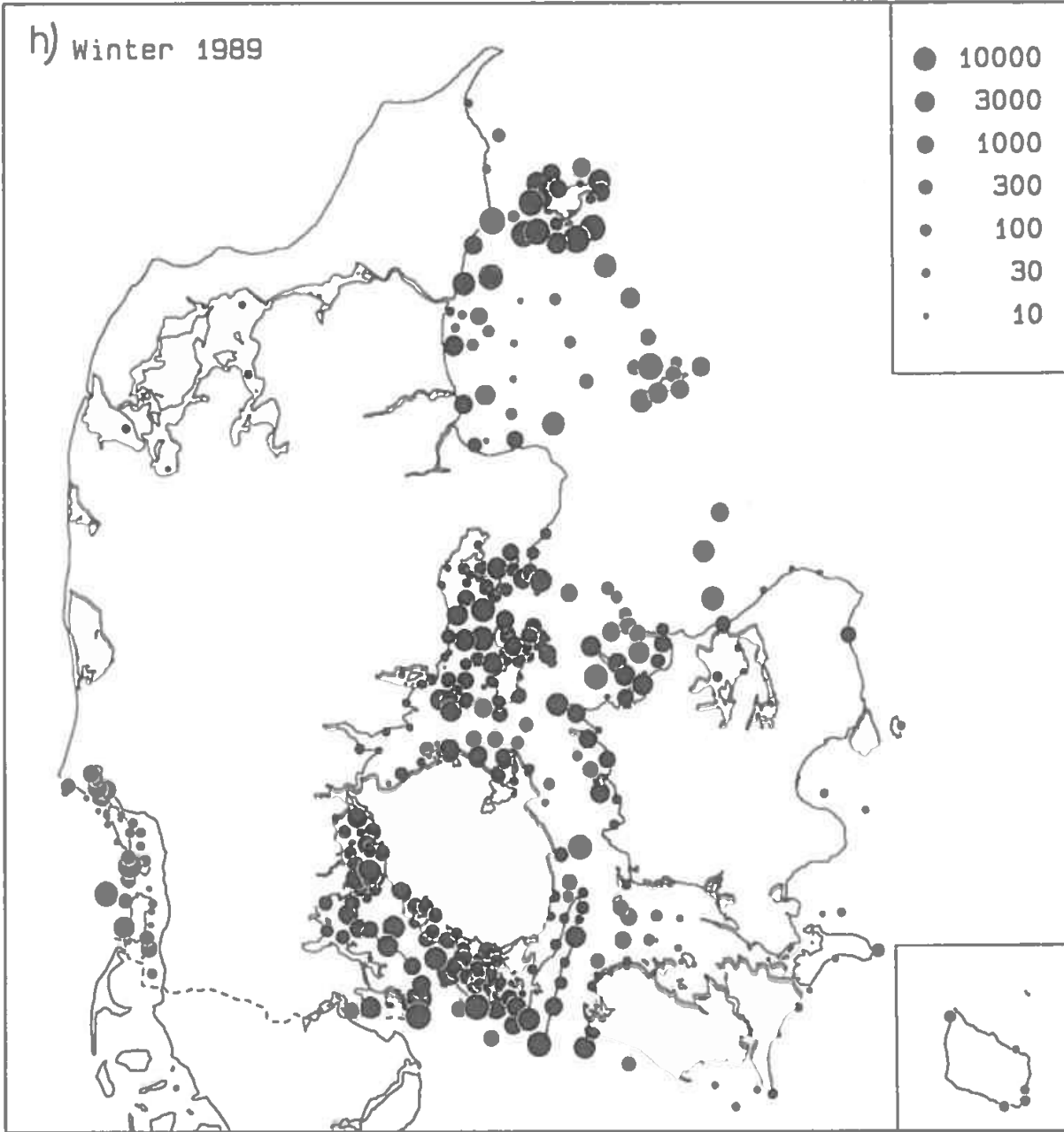

Og flere
millioner
havdykænder
raster, fælder og
overvintrer hvert
år i de danske
farvande

h) Winter 1989

Ederfugl

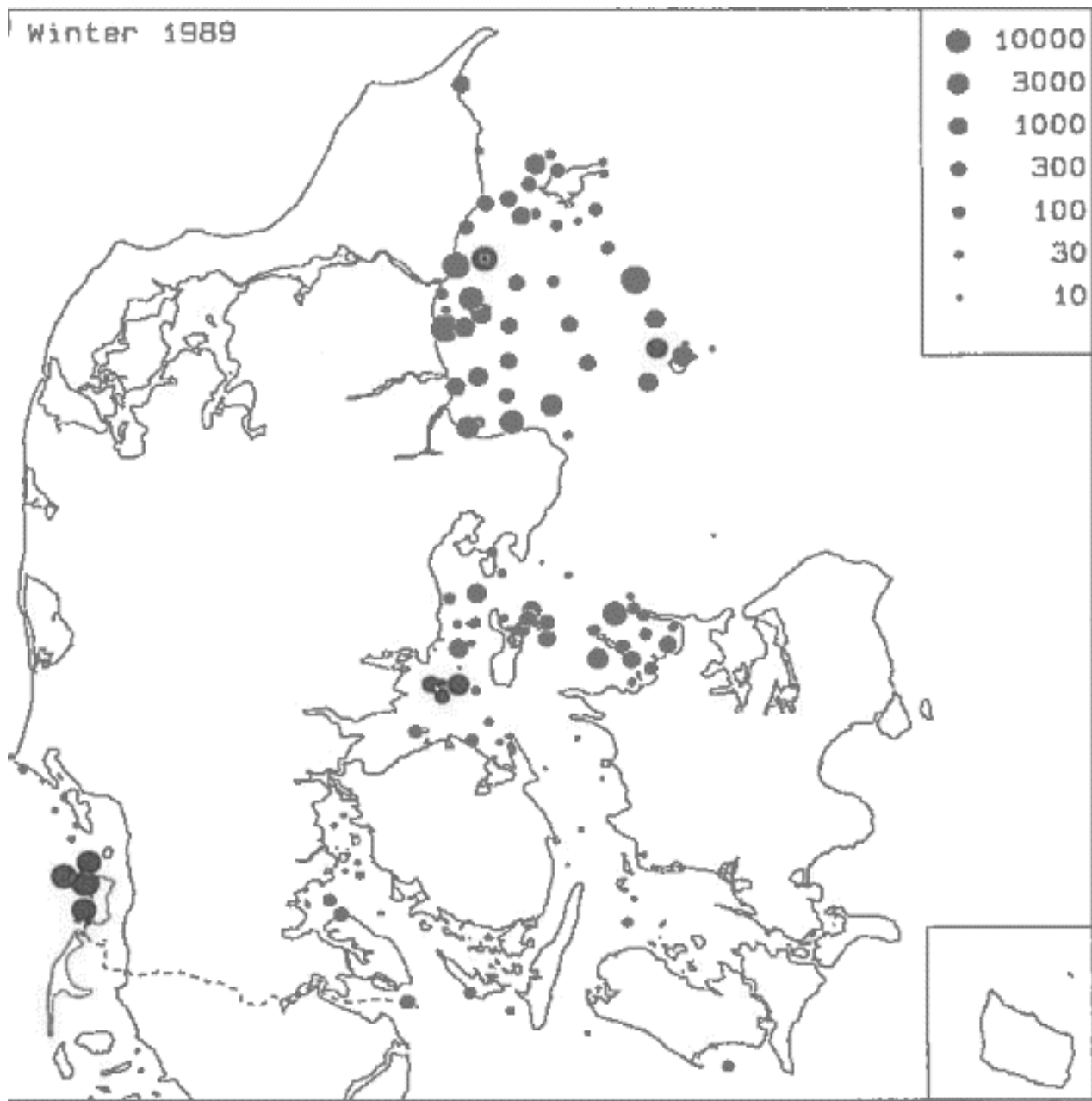

a)

Havlit

Sortand

For nogen
arter huser
Danmark ofte
hele
flywaybestan-
den; her
lysbugede
knortegæs fra
Svalbard

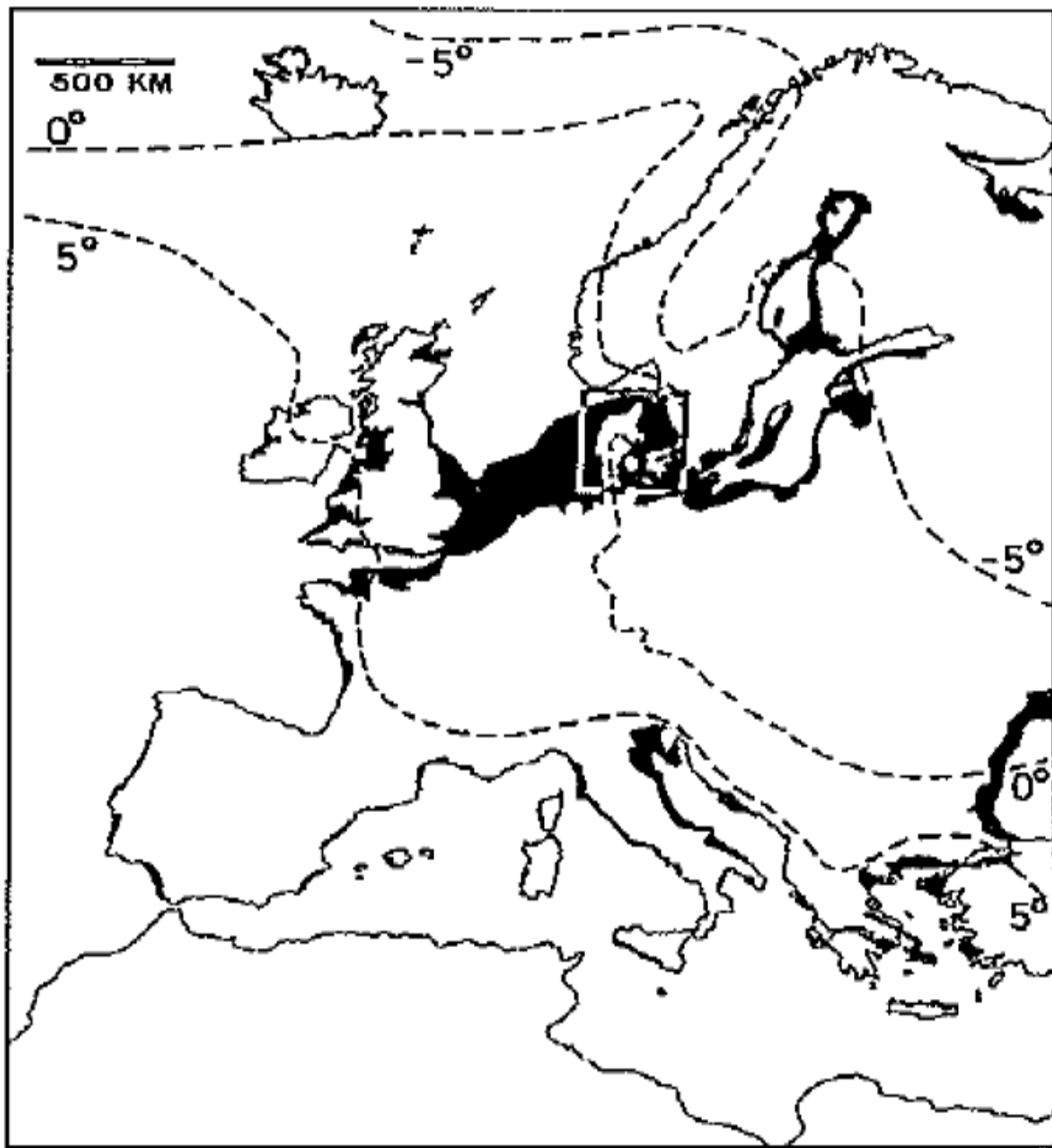

Sangsvaner

Vi har internationalt betydningsfulde raste- og vinterforekomster af 92 flywaybestande fordelt på 63 vandfuglearter på 92 lokaliteter. Det gælder ikke mindst de gulnæbbede svaner og gæs, hvoraf vi har lokaliteter med internationalt betydningsfulde forekomster af 10 flywaybestande fordelt på syv arter på 73 lokaliteter.

De danske
farvande
er oftest
isfrie,
mens
Østersøen
ofte fryser
til

Også
mange
kyst- og
havfugle
yngler på
øer og
holme i de
danske
farvande

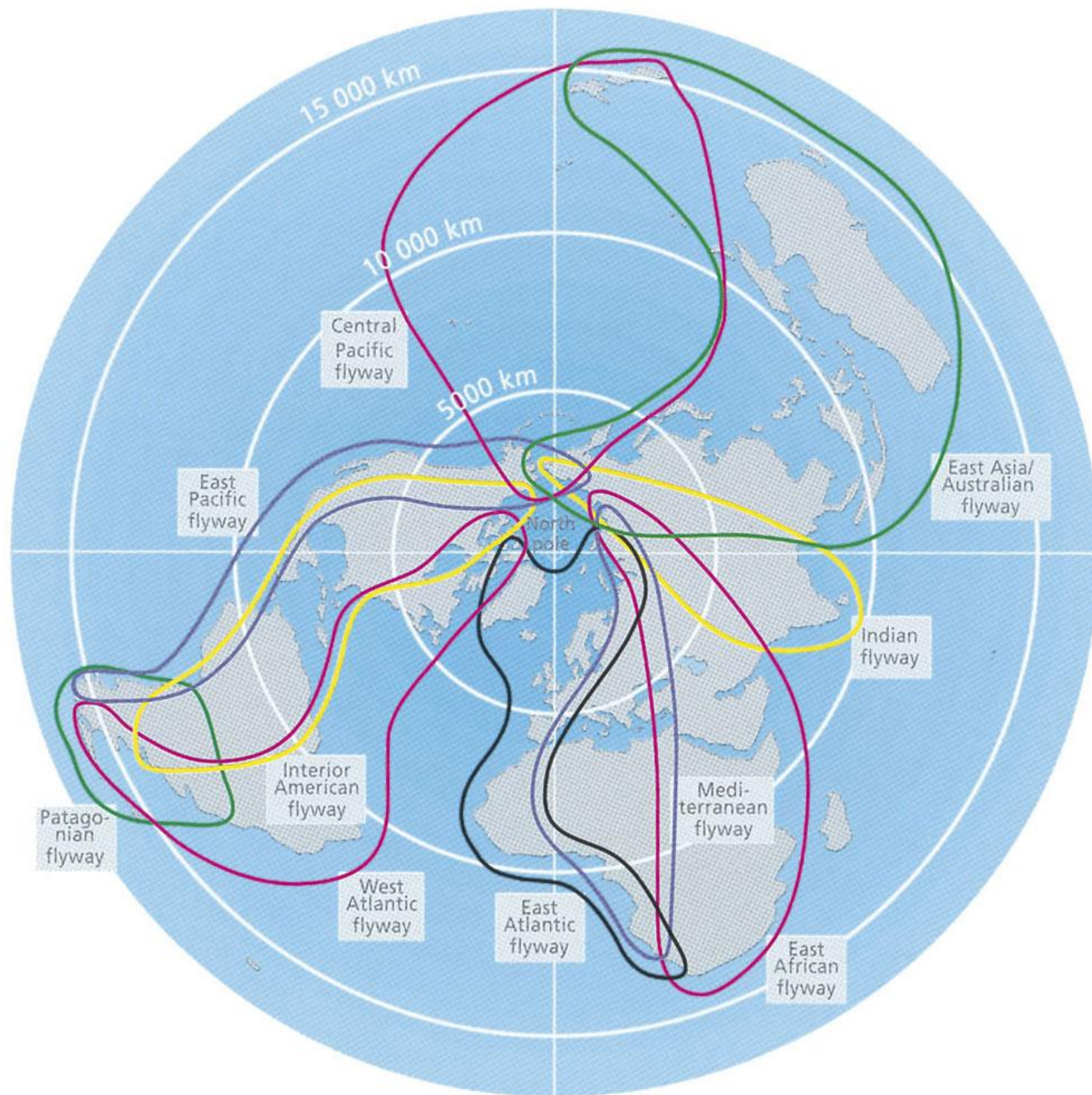

Og så er der skarverne, som mange hader, selv om de er blandt vores flotteste fugle

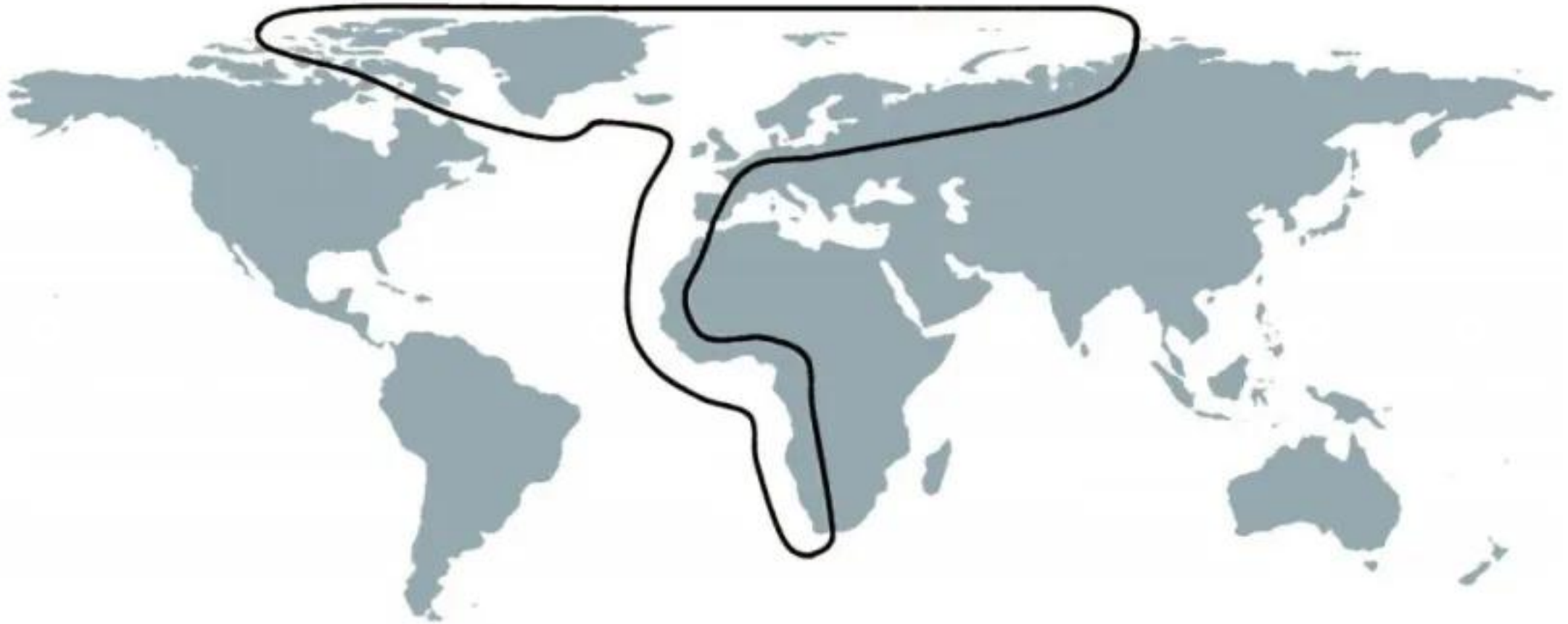

De bekæmpes
hvert år ved
at sprøjte
æggene med
blå olie, så de
ikke klækker

De arktiske og boreale ynglende vandfugle benytter et globalt system af flyways, som er netværk af vådområder, der kan forsyne dem med føde og rastemuligheder i de 9-10 af årets måneder, hvor de ikke er i yngleområderne.

Danmark ligger centralt på Den Østatlantiske Trækvej

Det er fx islandske
ryler, der ikke
yngler på Island,
men i højarktiske
Grønland/Canada
og Sibirien

De lavvandede danske kyster er således et eldorado for flere millioner svømme- og vadefugle, der yngler fra arktisk Canada i vest til det centrale Nordsibirien i øst og raster eller overvintrer her i landet.

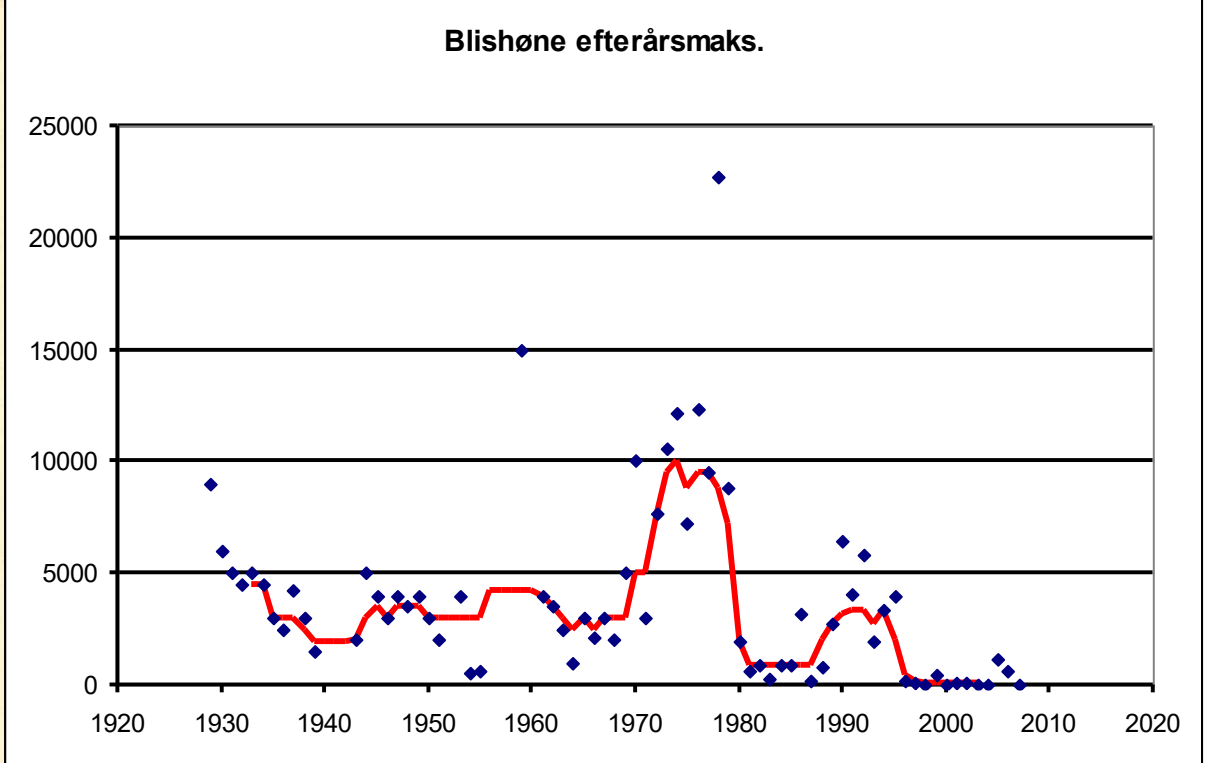
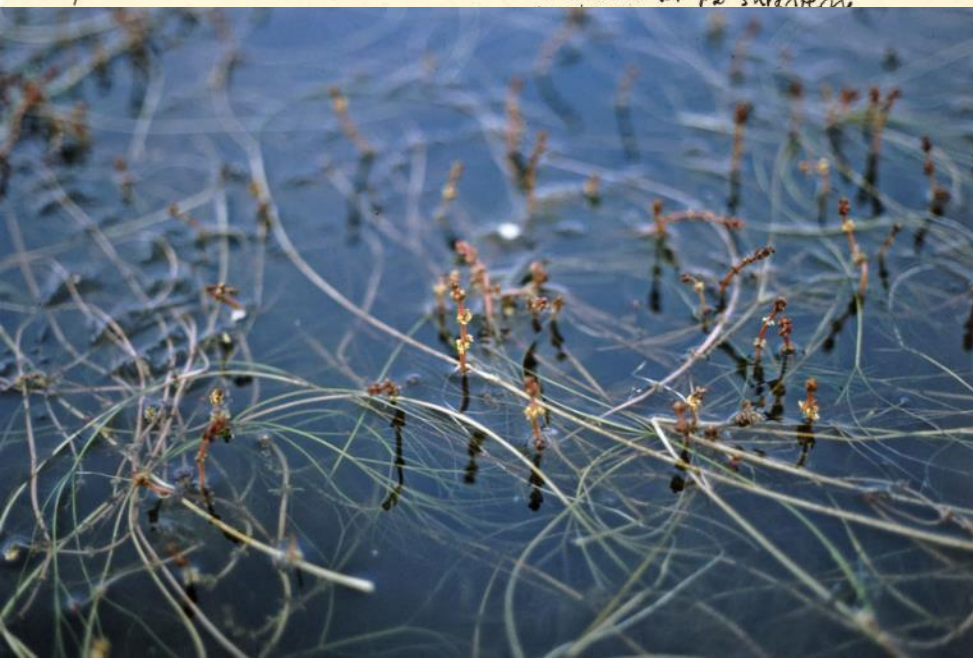
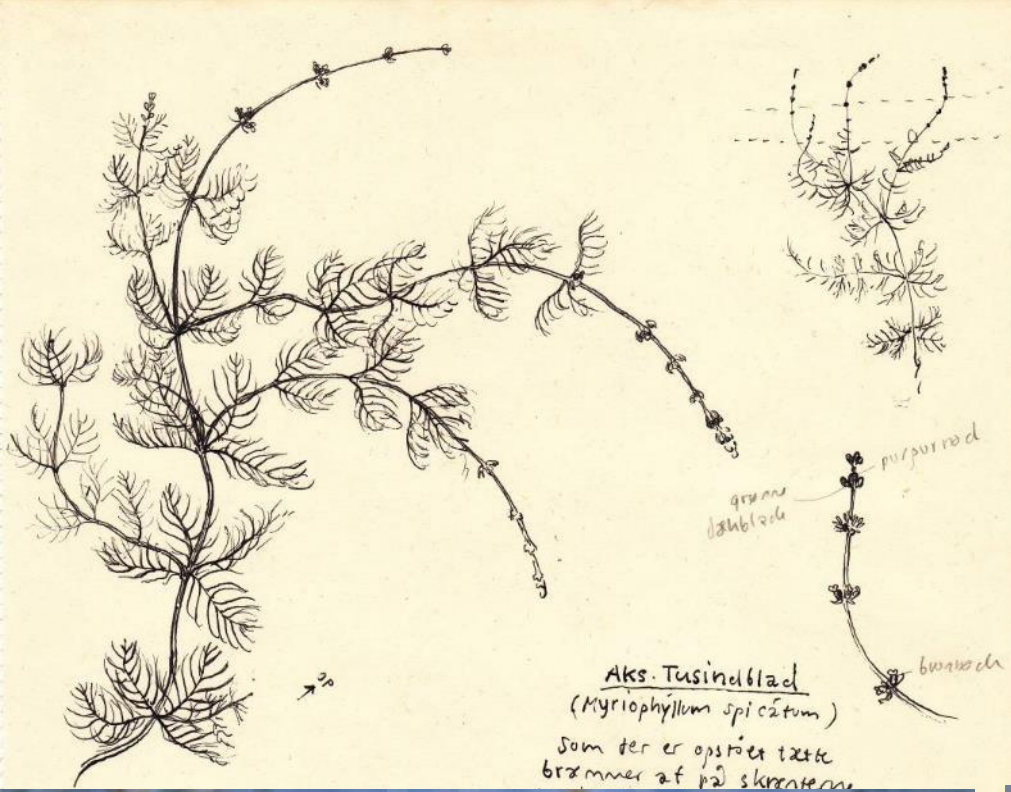
Det illustreres alene af, at 64 ud af 113 danske EU-fuglebeskyttelses-områder er hav- og kystområder, og det er unikt selv på verdensplan.

Tippergrunden 10-15.10.1975 -

Men der er en lang
række problemer,
som disse fugle
presses af

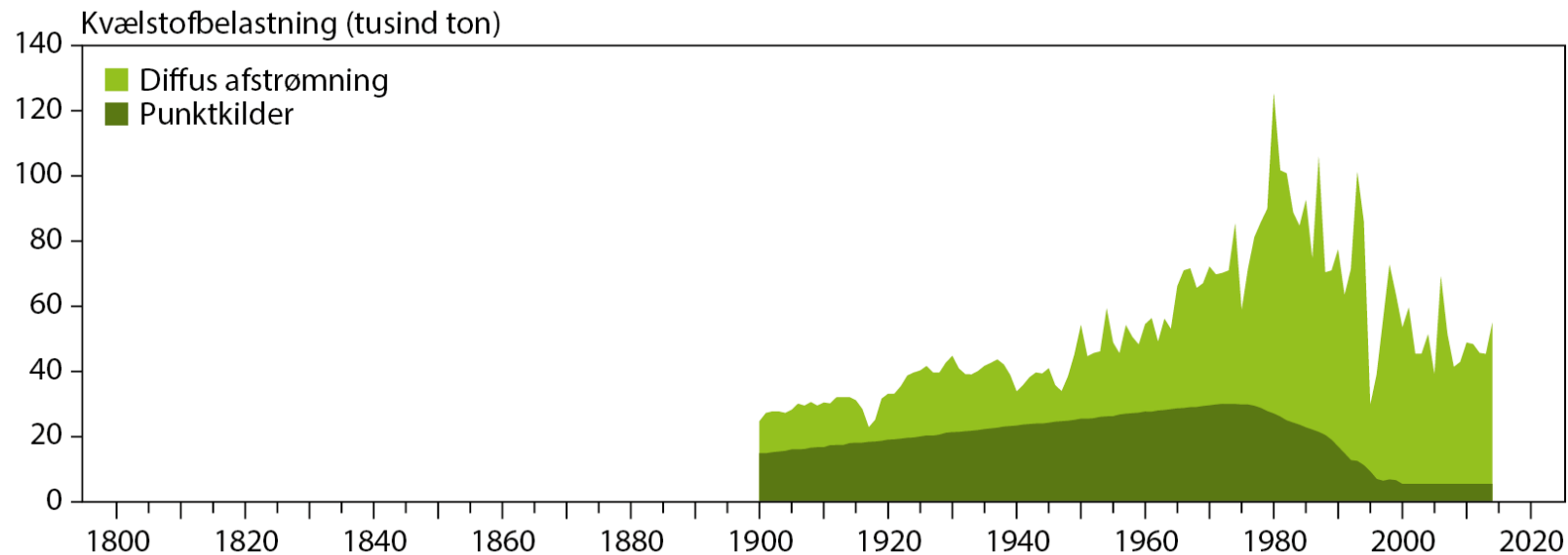

Ringkøbing Fjord

Knortegæssene
mangler ålegræs

Årsagen kender vi alle sammen ...

Udledningerne fra
landbruget skal nedbringes
med yderligere 15.000
tons

De fleste fugle er langt bedre til at undgå vindmøller, end vi først troede, men der er andre problemer med møller på havet.

Fx undgår en
række
havfuglearter
områder med
vindmøller i
helt op til 15
km afstand.

Der er brug for en detaljeret kortlægning af fugleforekomsterne og en planlægning, der viser, hvor der kan etableres VE-anlæg.

En sådan kortlægning er nu endelig igangsat af Energistyrelsen efter årtiers pres.

Mens den bliver gennemført, kan man fint bygge i alle de områder, hvor der tydeligvis ikke er konflikter, så man behøver ikke at vente.

På land har vi ikke en konflikt mellem natur og VE-anlæg, men mellem VE-anlæg og lokale beboere, men resultatet er, at VE-anlæggene havner ude i de tyndest befolkede områder, dvs. i naturen.

Det rekreative pres på kystnaturen er også øget

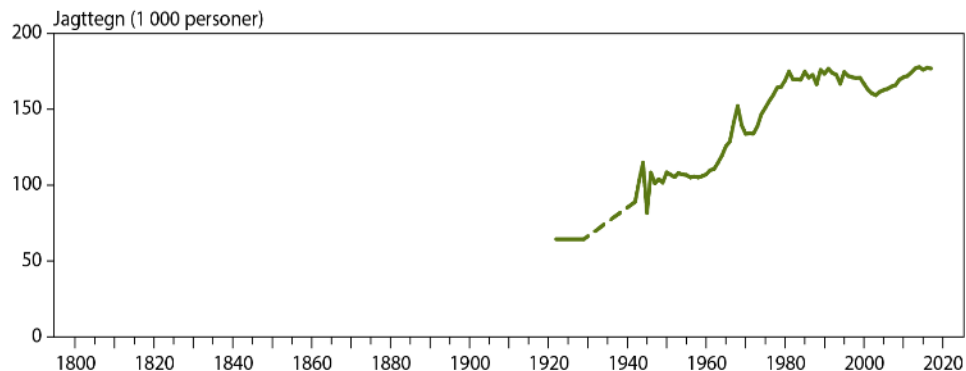
Der er mange som gerne vil bruge naturen!

Terner og
præstekraver er
de fugle, det er
gået hårdest ud
over; her en
hvidbrystet
præstekrave med
3 dununger

Og Danmark har noget af verdens mest intensive kystfuglejagt

Det medfører
voldsomme
forstyrrelser, så
fuglene fordrives
fra vigtige
levesteder, og det
gør dem så sky, at
også alle andre
menneskelige
aktiviteter
forstyrrer langt
mere, end de ellers
ville have gjort

Drukning i fiskegarn og tilsøling med olie er et stort problem for havfuglene. Tankrensninger til søs er næsten ophørt, men man tør næsten ikke tænke på en grundstødning af en olietanker i de svært navigerbare indre danske farvande.

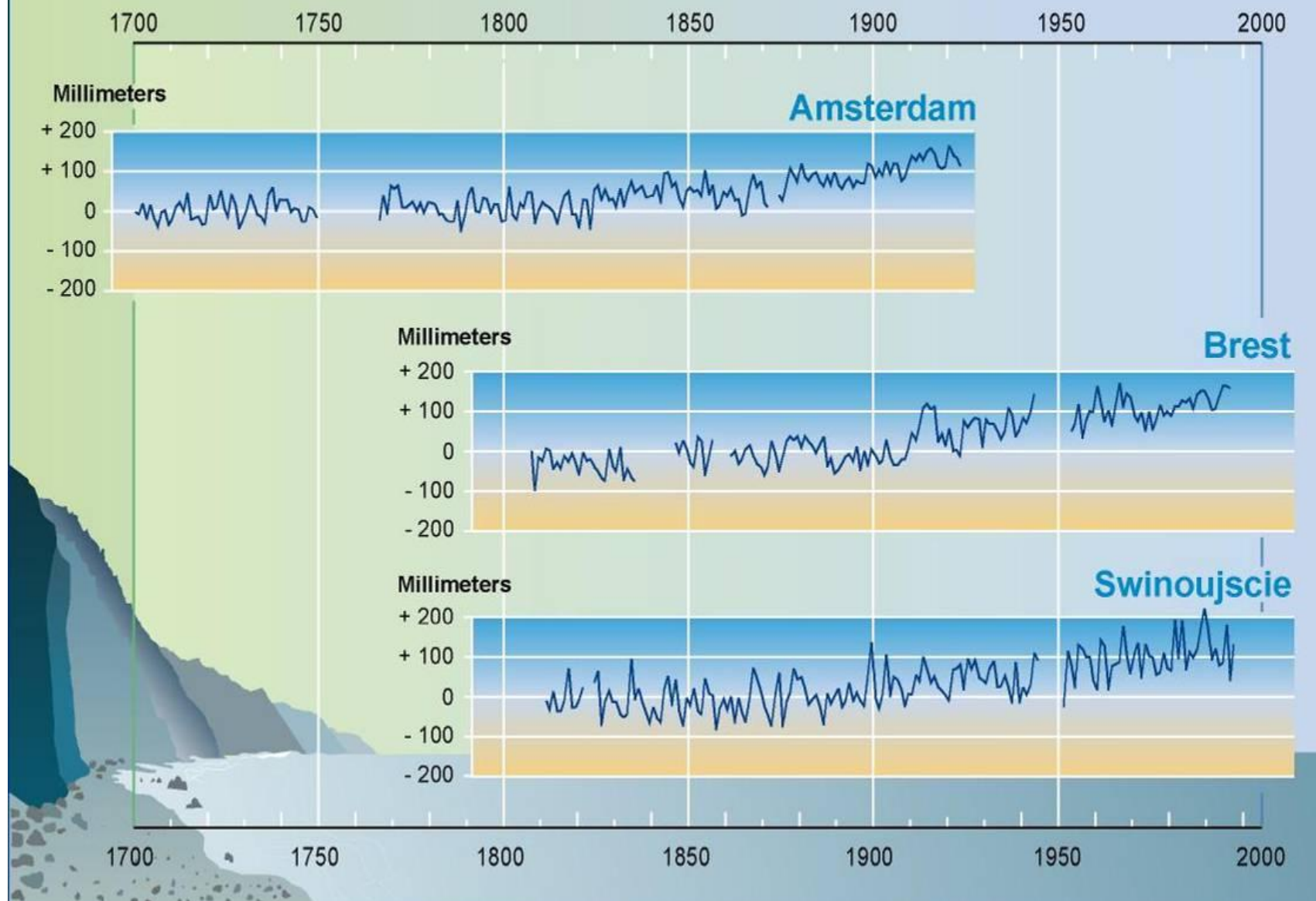
Mere end 95 % af
de mallemukker,
der findes døde
på danske
strande, har
plastik i maven.

Som om alle disse
presfaktorer ikke
var nok, kommer
klimaændringerne
som vil ramme
kysterne hårdt

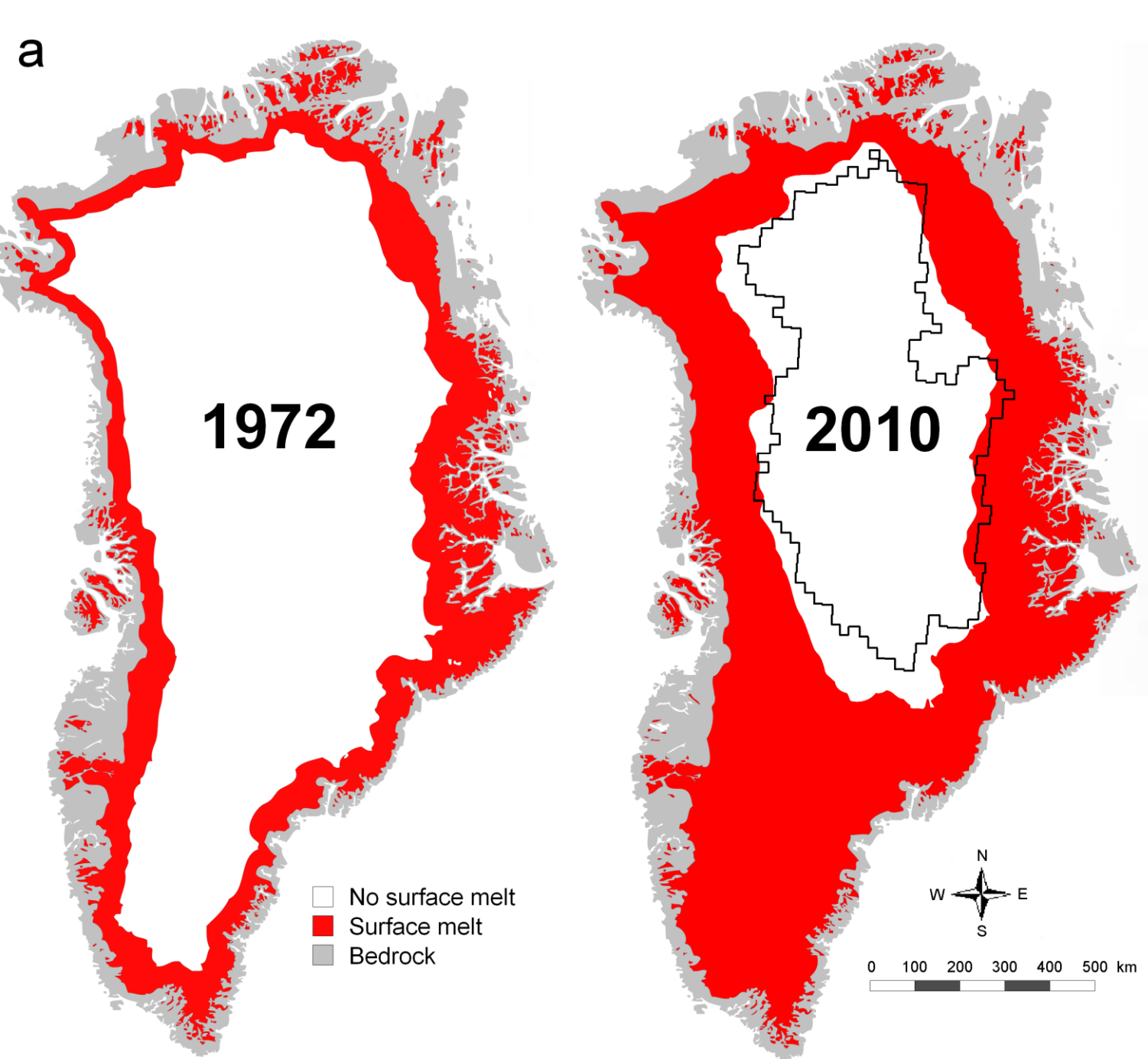
Relative sea level over the last 300 years

Det er allerede 'godt'
i gang

Havene bliver
varmere, og
isen på
Grønland og
dele af
Antarktis
smelter

Shfaqat Abbas Khan, DTU Space

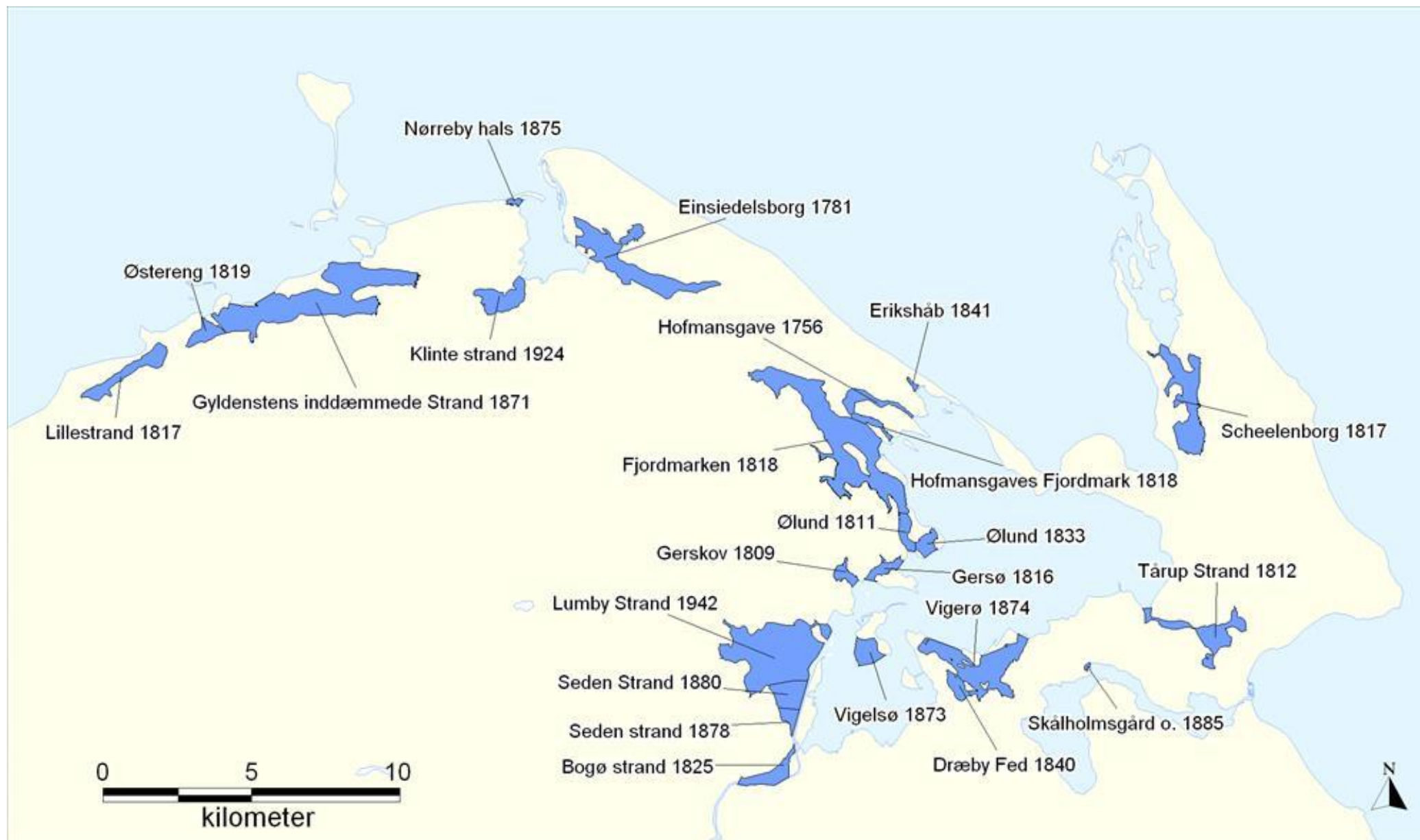
Vi får hyppigere
storme og
oversvømmelser

To århundreders inddigninger af lavvandede kystområder på Nordfyn

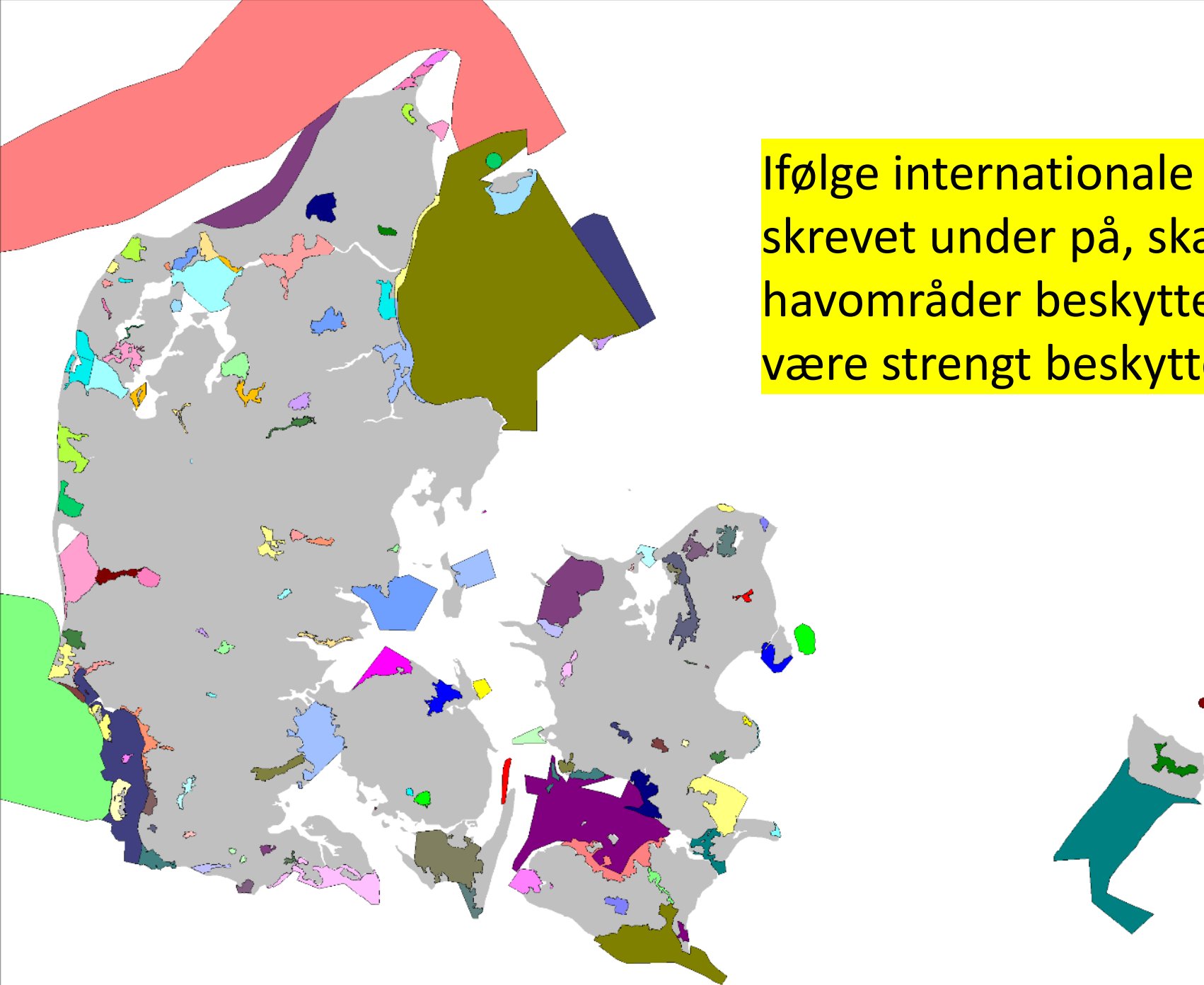

Hvor skal der bygges diger langs de danske kyster, og hvor skal der gives mulighed for etablering nye lavvandede kyster til erstatning for dem, der "drukner"?

Der er brug for en ny kystkommission, som går hele den danske kyststrækning igennem og giver en samlet indstilling til, hvad der skal gøres.

Ifølge internationale aftaler, om Danmark har skrevet under på, skal mindst 30 % af vores havområder beskyttes; heraf skal en tredjedel være strengt beskyttet

Aage V. Jensen Naturfond har opkøbt Gyldenstens Enge på Nordfyn m.h.p. naturgenopretning

Hvor vi i århundreder har lavet **ind**digninger, skal vi nu til at lave **ud**digninger

Opsamling

Danmark har et helt ekstraordinært stort internationalt ansvar for at passe på disse store fugleforekomster.

Mindst 30 % af vores havområder skal beskyttes, en tredjedel strengt beskyttet.

Vi skal tage vidtgående hensyn til de mange fugle ved regulering af kvælstof-forureningen, havvindmøller, rekreative forstyrrelser, jagtintensiteten, plastic- og olieforureningen og allervigtigst klimaændringerne.

Vi skal i gang med at uddige mange af de lavvandede kystområder, som flere hundrede års inddigninger har taget fra natur og biodiversitet.

Vi skal i det hele taget tænke meget mere over, hvad der foregår på og med havet.

Tak til fotograferne John Frikke, Jan van de Kam, Jens Kristian Kjærgård, John Larsen, Peter Lyngs, Aage Matthiesen, Erik Thomsen og mange andre samt Jens Gregersen for akvarellen